

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	2. 10	20 20	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-72/20-46		
VEZA:			
EPA:	19 XXVII		
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

CRNA GORA
KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA
Broj: 01/9-960/4-20
Podgorica, 01.10.2020. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Predmet: Dostava Prijedloga programa rada Komisije za tržište kapitala za 2021. godinu

Poštovani,

Dostavljamo Vam 130 primjeraka Prijedlog programa rada Komisije za tržište kapitala za 2021. godinu. Takođe, navedeni Program rada Vam dostavljamo u elektronskoj formi na CD-u.

Takođe, obavještavam Vas da će predstavnici Komisije za tržište kapitala, koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri, biti:

- dr Zoran Đikanović, predsjednik;
- Nikola D. Pejović, sekretar.

Srdačan pozdrav,

PREDSJEDNIK KOMISIJE
dr Zoran Đikanović

KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA
PODGORICA

CRNA GORA
KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA
Broj: 01/9-959/4-20
Podgorica, 01.10.2020. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Predmet: Dostava Prijedloga finansijskog plana Komisije za tržište kapitala za 2021. godinu

Poštovani,

Dostavljamo Vam 130 primjeraka Prijedloga finansijskog plana Komisije za tržište kapitala za 2021. godinu. Takođe, navedeni Prijedlog finansijskog plana Vam dostavljamo u elektronskoj formi na CD-u.

Takođe, obavještavam Vas da će predstavnici Komisije za tržište kapitala, koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri, biti:

- dr Zoran Đikanović, predsjednik;
- Nikola D. Pejović, sekretar.

Srdačan pozdrav,

PREDSJEDNIK KOMISIJE
dr Zoran Đikanović

CRNA GORA
KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA
Broj: 01/9-960/1-20
Podgorica, 30.09.2020. godine

KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA

PROGRAM RADA
KOMISIJE ZA TRŽIŠTE KAPITALA
ZA 2021. GODINU

Podgorica, Septembar 2020

Sadržaj:

1. KLJUČNI PRIORITETI.....	3
2. PLANIRANE AKTIVNOSTI	4
3. KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA	5
4. USKLAĐIVANJE SA REGULATIVOM EVROPSKE UNIJE.....	7
4.1 Nacrt zakona o alternativnim investicionim fondovima.....	7
4.2 Nacrt zakona o investicionim fondovima	7
4.3 Nacrt zakona o penzionim fondovima	8
4.4 Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	8
4.5 Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava	8
5. SUPERVIZIJA TRŽIŠTA KAPITALA.....	9
6. UNAPREĐENJE KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA.....	11
6.1 Finansijsko izvještavanje.....	11
6.2 Projekat izrade Centralnog registra propisanih informacija	12
6.3 Inoviranje Kodeksa korporativnog upravljanja	12
7. Edukativna funkcija	13
7.1 Finansijska pismenost.....	13
7.2 Strategija razvoja finansijske edukacije potrošača.....	13
7.3 Edukacija učesnika na tržištu kapitala	14
8. Saradnja sa međunarodnim i državnim organima i institucijama	15
8.1 Međunarodna saradnja	15
8.2 Višegodišnji Akcioni plan za regionalnu ekonomsku oblast zapadnog Balkana (MAP).....	15
8.3 Saradnja sa državnim organima i institucijama u Crnoj Gori	16

1. KLJUČNI PRIORITETI

Ključni prioriteti Komisije u narednom periodu se odnose na **kreiranje podsticajnog poslovnog okruženja u skladu sa novom regulativom i dalje usklađivanje regulatornog okvira sa regulativom EU** koja uređuje ovu oblast.

U 2021. godini Komisija će nastaviti aktivnosti vezanih za usvajanje **Zakona o alternativnim investicionim fondovima, Zakona o investicionim fondovima i Zakona o penzionim fondovima**. U skladu sa tim, usklađivanje supervizije kroz implementaciju i primjenu EU pravila i praksi će predstavljati ključni prioritet u aktivnostima Komisije.

Komisija će posebnu pažnju posvetiti istraživanju i razvoju tržišta kapitala, posebno u dijelu digitalizacije tržišta, novih finansijskih instrumenata, primjeni naprednijih tehnoloških rješenja u trgovanju i regulaciji tržišta kapitala.

2. PLANIRANE AKTIVNOSTI

Misija Komisije za tržište kapitala je povećanje zaštite investitora i unapređenje stabilnog i uređenog tržišta kapitala. Ova misija ima tri prateća cilja:

1. Pružanje najbolje usluge korisnicima finansijskih usluga i jačanje njihovih prava kao investitora uz prepoznavanje njihovih obaveza;
2. Unapređenje integriteta, transparentnosti, efikasnosti i dobrog funkcionisanja tržišta kapitala i njegove infrastrukture;
3. Jačanje finansijskog sistema u cilju povećanja njegove otpornosti na šokove i finansijske disbalanse, uz podsticanje ekonomskog rasta;

Ova tri cilja su međusobno povezana i doprinose povećanju povjerenja investitora. Zaštita investitora i uređeno tržište doprinose finansijskoj stabilnosti, dok istovremeno, povećana finansijska stabilnost podupire uređenje tržišta i zaštitu investitora. Komisija svoju misiju ostvaruje kroz sljedeće aktivnosti:

- **Usklađivanje sa EU regulativom;**
- **Supervizija tržišta kapitala;**
- **Unapređenje korporativnog upravljanja;**
- **Saradnja sa međunarodnim i državnim organima i institucijama**
- **Unapređenje tržišta kapitala.**

3. KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA

Komisija za tržište kapitala je zakonom ustanovljeno nezavisno regulatorno tijelo osnovano radi uređivanja i nadzora izdavanja hartija od vrijednosti i njihove trgovine u skladu sa međunarodnim pravilima i principima Međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO); pravnim okvirom evropske unije u ovoj oblasti (EU Acquis) i pravilima Evropskog nadležnog organa za hartije od vrijednosti i tržišta (ESMA).

Komisija za tržište kapitala (u daljem tekstu: Komisija) se zalaže za ostvarivanje vizije moderne regulacije tržišta kapitala sa precizno definisanim ciljevima:

- *podsticanje poštenog, efikasnog i transparentnog tržišta kapitala u cilju zaštite investitora u hartije od vrijednosti i smanjenja sistemskog rizika;*
- *regulisanje emisija hartija od vrijednosti i poslovanja sa tim hartijama;*
- *vršenje nadzorne funkcije nad tržištem kapitala;*
- *edukacija učesnika na tržištu kapitala;*
- *informisanje javnosti o trendovima i razvoju tržišta kapitala;*
- *razvoj internih strateških kapaciteta i organizacione efikasnosti*

Komisija vrši kontinuiran nadzor nad poslovanjem lica i društava koja profesionalno trguju hartijama od vrijednosti, sa ciljem da promoviše i podstiče visoke standarde zaštite investitora i integriteta tržišta.

Komisija je punopravni član IOSCO-a, a takođe i potpisnik multilateralnog Memoranduma o saradnji i međusobnom razumijevanju kojim se priznaje kapacitet Komisije za ravnopravnu saradnju i razmjenu informacija između članica IOSCO. Pored toga, Komisija je potpisnik Memoranduma o razumijevanju i razmjeni informacija sa regulatorima iz regiona i potpisnik je Memoranduma o saradnji i razmjeni podataka u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Regulatorni okvir i praksa tržišta kapitala u Crnoj Gori visoko su ocijenjeni od strane IOSCO-a, sa aspekta primjene najbolje međunarodne prakse i međunarodnih standarda. Uz tu ocjenu, regulatorni sistem je bio predmet analize i istraživanja od strane IOSCO-a. Međunarodni tim IOSCO je istraživao i potvrdio da je na tržištu kapitala implementiran regulatorni sistem koji ispunjava kriterijume A liste, u grupi od 50 zemalja, čiji regulatorni sistem u potpunosti ispunjava zahtjeve o razmjeni informacija, čime je dobijena pozitivna ocjena sposobnosti kreiranja potrebnih podataka, upotrebe, čuvanja i razmjene u svrsi profesionalnog obavljanja posla.

Komisija je, od strane Evropskog nadležnog organa za tržišta kapitala, prihvaćena za potpisnicu Memoranduma o saradnji u oblasti alternativnih investicionih fondova. Cilj potpisivanja Memoranduma je unaprjeđenje saradnje, razmjene informacija i iskustava vezanih za nadzor alternativnih investicionih fondova, uz sprovođenje pravila o

povjerljivosti i razmjeni informacija koja se primjenjuju na nadležne organe EU, ESMA-u ili Evropski savjet za sistemski rizik (ESRB):

Dosadašnje funkcionisanje institucija tržišta hartija od vrijednosti pokazalo je da su propisi i institucije uspostavljeni u skladu sa potrebama tržišta, da su sistemi i komponente prilično uhodani i da predstavljaju dobru osnovu za dalji razvoj tržišta.

U obavljanju poslova utvrđenih zakonom, Komisija je samostalna i nezavisna i odgovorna za svoj rad Skupštini Crne Gore. Komisija se sastoji od pet članova: predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana Komisije. Komisiju imenuje Skupština na prijedlog Vlade Crne Gore.

Ukupan broj zaposlenih u Komisiji je 25, raspoređenih u šest organizacionih jedinica, kojim rukovode članovi Komisije i sekretar.

- Sektor nadzora tržišta i korporativnog upravljanja obavlja poslove i zadatke koji se prije svega odnose na licenciranje učesnika na tržištu kapitala, kao i njihovu posrednu i neposrednu kontrolu i kontrolu u dijelu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.*
- Sektor kolektivnih investicionih šema i digitalne imovine obavlja poslove licenciranja investicionih i dobrovoljnih penzionih fondova, kao i njihovu posrednu i neposrednu kontrolu.*
- Sektor korporativnih aktivnosti vrši obradu i pripremu prijedloga za evidentiranje emisija hartija od vrijednosti, vodi registar odobrenih emisija i vrši kontrolu postupka emisije hartija od vrijednosti.*
- Sektor razvoja i saradnje obavlja poslove koje se odnose unaprjeđenje regulatornog i institucionalnog okvira za funkcionisanje tržišta kapitala i istraživanje, analize i projekcije razvoja tržišta.*
- Kabinet predsjednika vrši stručne analitičke i administrativne poslove za potrebe predsjednika.*
- Sekretarijat Komisije obavlja administrativno-tehničke i operativno-tehničke poslove neophodne za efikasno poslovanje Komisije.*

4. USKLAĐIVANJE SA REGULATIVOM EVROPSKE UNIJE:

Nacionalni plan za integraciju u Evropsku Uniju (EU) i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predstavljaju osnovu za preduzimanje aktivnosti na usaglašavanju propisa iz ove oblasti sa propisima EU. Kroz ovaj proces se vrši implementacija standarda i prakse poslovanja od strane zaposlenih u Komisiji, kojima će obavljanje regulatorne i nadzorne funkcije biti usklađeno sa praksom zemalja EU.

Komisija ima aktivno učešće u procesu pridruživanja EU u okviru sljedećih oblasti:

- 2. Sloboda kretanja radnika;
- 4. Sloboda kretanja kapitala;
- 6. Privredno pravo;
- 9. Finansijske usluge;
- 17. Ekonomska i monetarna unija.

U okviru ovog procesa Komisija redovno ispunjava obaveze i učestvuje u radu pregovaračkih grupa, Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku i Odbora za unutrašnje tržište i konkurenciju.

Aktivnost: Usaglašavanja propisa sa propisima EU

Rok: Kontinuirano

4.1 Nacrt zakona o alternativnim investicionim fondovima

U 2021. godini je planiran nastavak aktivnosti vezanih za usvajanje Zakona o alternativnim investicionim fondovima. Ovim zakonom se transponuje Direktiva 2011/61/EU o menadžerima alternativnih investicionih fondova (AIFMD) i unapređuje postojeći regulatorni okvir investicionih fondova na način što uvodi novu oblast tkz. alternativnih investicionih fondova i jasno ih razgraničava od otvorenih investicionih fondova (UCITS fondovi).

Aktivnost: Učešće u procesu izrade Nacrta Zakona o alternativnim investicionim fondovima.

4.2 Nacrt zakona o investicionim fondovima

U 2021. godini je planiran nastavak aktivnosti vezanih za usvajanje Zakona o investicionim fondovima. Cilj ovog zakona je dodatno usklađivanje sa direktivama koje uređuju ovu oblast tj. Direktivom 2009/65/EK o subjektima za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti (UCITS IV) i Direktivom 2014/91/EU o subjektima za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti (UCITS V).

Aktivnost: Učešće u procesu izrade Nacrta Zakona o investicionim fondovima.

4.3 Nacrt zakona o penzionim fondovima

U 2021. godini je planiran nastavak aktivnost vezanih za usvajanje Zakona o penzionim fondovima. Cilj ovog zakona je usklađivanje sa Direktivom 2003/41/EK (IORP) o poslovanju i nadzoru institucija za penziono osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca.

Aktivnost: Učešće u procesu izrade Nacrta Zakona o penzionim fondovima.

4.4 Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala

U 2021. godini je planiran nastavak aktivnost vezanih za usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala. Cilj izmjena zakona je usaglašavanje sa promjenama EU direktiva koje su uslijedile u periodu nakon usvajanja zakona, a prvenstveno sa Uredbom o Prospektu.

Aktivnost: Izrada podzakonskih akata vezanih za implementaciju Zakona o tržištu kapitala

Aktivnost: Učešće u procesu izrade Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala

4.5 Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava

U 2021. godini je planiran nastavak aktivnosti vezanih za usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava. Cilj izmjena zakona je usaglašavanje sa promjenama koje su uslijedile u nakon usvajanja Zakona o upravnom postupku.

Aktivnost: Učešće u procesu izrade Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava

5. SUPERVIZIJA TRŽIŠTA KAPITALA.

Komisija jednom godišnje usvaja Generalni plan kontrola čiji je cilj racionalno i ekonomično upravljanje resursima, prije svega kadrovskim i materijalnim, u cilju postizanja produktivnih rezultata i prepoznavanja određenih tema za kontrole na osnovu rizika koji nastaju u razvoju ukupnog finansijskog tržišta.

Prema Generalnom planu kontrola učesnici na tržištu kapitala su raspoređeni u sljedeće kategorije:

- investiciona društva;
- ovlašćene kreditne institucije;
- organizator tržišta;
- Centralno Klirinško Depozitarno Društvo;
- investicioni fondovi (otvoreni i zatvoreni) i društva za upravljanje investicionim fondovima;
- dobrovoljni penzioni fondovi i društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima;
- ovlašćene kreditne institucije i depozitari;
- emitenti hartija od vrijednosti.

U opštem smislu, nadzorom učesnika na tržištu provjerava se usaglašenost poslovanja učesnika na tržištu hartija od vrijednosti sa zakonskom i podzakonskom regulativom u ovoj oblasti.

Efikan sistem nadzora zahtijeva da stručni saradnici u Komisiji razviju i očuvaju temeljno razumjevanje poslovanja individualnih učesnika na tržištu, njihovih grupa i tržišta u cjelini, fokusirajući se na efikasno funkcionisanje tržišta, sprečavanje sistemskog rizika, zaštitu investitora, stabilnost finansijskog sistema, transparentnosti i čuvanje poslovne tajne.

U skladu sa Zakonom o tržištu kapitala Komisija vrši neposredne i posredne kontrole, lica kojima izdaje dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti.

Neposredne kontrole su kontrole koje vrše kontrolori Komisije kod kontrolisanog lica ili drugog lica od koga se opravdano očekuje da može pribaviti podatke i činjenice u vezi sa kontrolom, uvidom u registre, druge evidencije, poslovne knjige i drugu dokumentaciju koja se odnosi na predmet kontrole.

Cilj neposredne kontrole je da kontrolori Komisije, na licu mjesta, kroz lični kontakt sa odgovornim licima u kontrolisanom licu, uzimanjem izjava za zapisnik, neposrednim vršenjem uvida u poslovnu dokumentaciju, utvrde da li kontrolisano lice u vezi sa predmetom kontrole postupa u skladu sa propisima kojima je regulisano poslovanje sa hartijama od vrijednosti.

Posredna kontrola se sprovodi u Komisiji i obuhvata:

- redovno praćenje i analiziranje finansijskog stanja pojedinih učesnika na tržištu hartija od vrijednosti, preko izvještaja o poslovanju, statističkih izvještaja i drugih odgovarajućih informacija, uključujući i javno dostupne informacije;
- praćenje pitanja koja zahtijevaju dodatnu pažnju, procjenu rizika razvoja, identifikaciju prioriteta i obima daljeg rada;
- pripremnu fazu za određivanje prioriteta i obima neposredne kontrole;
- analize poslovanja organizatora tržišta.

Komisija sprovodi posrednu kontrolu pregledom:

- dnevnih izvještaja;
- izvještaja dostavljenih po potrebi radi pribavljanja podataka za kvalitetno i pravovremeno postupanje;
- periodičnih izvještaja;
- godišnjeg izvještaja sa odgovarajućim finansijskim iskazima;
- izvještaja pribavljenih po drugom osnovu.

Komisija, u skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, vrši nadzor nad sprovođenjem ovog zakona kod lica kojima izdaje dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti, sa izuzetkom odjeljenja u ovlašćenim kreditnim institucijama nad kojim kontrolu sprovodi Centralna banka. U skladu sa tim, sprovodi neposredne i posredne kontrole, koje za predmet imaju kontrolu postupanja po Zakonu o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i internom aktu o analizi rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Kontrolu poslovanja učesnika na tržištu kapitala Komisija vrši: po sopstvenoj inicijativi, na inicijativu člana Komisije, na predlog vlasnika hartije od vrijednosti, potencijalnog investitora u hartije od vrijednosti, organizatora tržišta, učesnika na tržištu kapitala, Centralnog klirinškog depozitnog društva ili na zahtjev drugog nadležnog organa, organizacije ili udruženja.

Aktivnost: Sprovođenje kontrola učesnika na tržištu kapitala

Rok: Kontinuirano (u skladu sa Generalnim planom kontrola, direktnim nadzorom i pojedinačnim zahtjevima)

6. UNAPREĐENJE KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Korporativno upravljanje je sistem upravljanja i kontrole kompanija. Struktura korporativnog upravljanja određuje raspodjelu prava i odgovornosti između različitih učesnika u kompaniji, ističući pravila i postupke za donošenje odluka u vezi sa poslovanjem kompanije. Ovako postupajući, kompanija obezbijeduje strukture putem kojih se postavljaju ciljevi kompanije i sredstva za ostvarivanje ovih ciljeva i monitoring poslovanja.

Sistem korporativnog upravljanja u Crnoj Gori postavljen je Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o tržištu kapitala. Tim propisima je uspostavljen osnovni okvir korporativnog upravljanja u Crnoj Gori i omogućeno je ostvarivanje osnovnih principa korporativnog upravljanja, i to:

- Siguran metod registracije vlasništva;
- Prodaja ili prenos akcija;
- Blagovremeno i redovno informisanje o kompaniji;
- Pravo na učešće i pravo glasa na skupštini akcionara;
- Pravo na izbor članova organa upravljanja;
- Pravo na učešće u dobiti kompanije;
- Jednak tretman svih akcionara;
- Objavljivanje informacija i transparentnost.

Komisija je, u želji da pomogne emitentima da ispune zakonsku obavezu i pojačaju svoju društvenu odgovornost, pokrenula ciklus seminara – treninga u vezi sa unapređenjem transparentnosti i kvaliteta izvještavanja emitenata, što će nastaviti i u 2021.

Aktivnost: Unapređenje korporativnog upravljanja

Rok: Kontinuirano

6.1 Finansijsko izvještavanje

Emitenti hartija od vrijednosti sačinjavaju i dostavljaju Komisiji kvartalne, godišnje i revizorske izvještaje, u pisanom i elektronskom obliku, na obrascima koje utvrđuje Komisija i koji su objavljeni na internet stranicama Komisije.

Baza finansijskih izvještaja na internet stranicama Komisije sadrži oko 6.500 finansijskih izvještaja, pri čemu se vrši svakodnevno ažuriranje.

Komisija će i u toku 2021. godine vršiti kontrolu dostavljanja finansijskih izvještaja emitenata hartija od vrijednosti, i u skladu sa zakonskom obavezom obavijestiti nadležne institucije ako utvrdi da postoje elementi prekršaja.

U skladu sa Pravilima o bližem sadržaju i načinu finansijskog izvještavanja, na internet stranicama Komisije su objavljeni svi dostavljeni finansijski izvještaji.

Aktivnost: *Kontrola dostavljanja finansijskih izvještaja*

Rok: *Kvartalno*

Aktivnost: *Objavljivanje finansijskih izvještaja na internet stranicama Komisije*

Rok: *Kontinuirano*

6.2 Projekat izrade Centralnog registra propisanih informacija

U okviru projekta „Podrška regulisanju finansijskih usluga“ (IPA 2014), u oktobru 2018. godine je potpisan ugovor u uslugama za implementaciju, koji se odnosi na izradu Centralnog registra propisanih informacija (CRPI).

Komisija za tržište kapitala će biti nosioc CRPI-a, kao zvaničnog mehanizma za prikupljanje i objavljivanje propisanih informacija u skladu sa Direktivom o Transparentnosti 2004/109.

U skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, propisane informacije su svi podaci koje su emitenti dužni da dostave Komisiji.

Cilj projekta je izrada i implementacija naprednog IT rješenja za CRPI, koji omogućava prikupljanje, čuvanje, kontrolu i objavljivanje propisanih informacija, uz visok stepen automatizacije procesa i elektronsku komunikaciju između učesnika.

Aktivnost: *Implementacija Centralnog Registra Propisanih Informacija*

6.3 Inoviranje Kodeksa korporativnog upravljanja

U skladu sa Operativnim planom za realizaciju preporuka iz Izvještaja EK o Crnoj Gori, u Poglavlju 6 – Privredno pravo, potrebno je obezbijediti dalju usklađenost crnogorskog Kodeksa korporativnog upravljanja sa principima korporativnog upravljanja EU.

Kodeks korporativnog upravljanja primjenjuje se od 2009. godine. Pripremljen je u saradnji sa International Finance Corporation (IFC), koja je ispred World Bank dio Global Corporate Governance Code Initiative.

U skladu sa Operativnim planom, potrebno je izvršiti reviziju, izmjenu i jačanje implementacije Kodeksa korporativnog upravljanja

Aktivnost: *Revizija, izmjena i jačanje implementacije Kodeksa korporativnog upravljanja*

7. Edukativna funkcija

7.1 Finansijska pismenost

Finansijska tržišta su se značajno transformisala i promijenila tokom poslednjih deset godina.

Razvoj komunikacionih i IT tehnologija promijenila je cjelokupan sistem i pravac industrije finansijskih usluga, uključujući banke, osiguravajuće kuće, berze, i druge pružaoce usluga.

I pored činjenice da su informacije sve više dostupne, istraživanja pokazuju da se korisnici finansijskih usluga i dalje bore sa problemom finansijske pismenosti.

Fokus aktivnosti Komisije će prvenstveno biti na učenicima i studentima i drugim učesnicima u finansijskom životu.

Očekivani efekat ove aktivnosti neće biti kvantitativno mjerljiv. Ipak, finansijska pripremljenost mladih je bitna za njihovu dobrobit i od vitalne važnosti za našu ekonomsku budućnost. Mladi ljudi moraju poboljšati svoja finansijska znanja kako bi bili u boljoj poziciji da donose dobre investicione odluke tokom svog života.

Aktivnost: *Unapređenje finansijske pismenosti*

Rok: *Kontinuirano*

7.2 Strategija razvoja finansijske edukacije potrošača

Komisija će nastaviti rad na realizaciji **Strategije razvoja finansijske edukacije potrošača**. Osnovni cilj ove strategije je povećanje nivoa razumijevanja (znanja i informacija) javnosti o tržištu kapitala, njegovom funkcionisanju i radu, o različitim vrstama proizvoda/investicija, uključujući dobrovoljne penziona fondove i rizik koji oni povlače i o ulozi regulatornog organa u stabilnost tržišta.

Povećana svjesnost i kompetentnost građana će se pozitivno odraziti na njihov potencijal kao investitora (i uopšte kao potrošača finansijskih proizvoda) da adekvatno traže, pronađu i obrade informacije koje se tiču tržišta kapitala, tako da mogu osigurati njihove lične potrebe i potrebe njihove porodice.

Da bi se povećao nivo svjesnosti o informacijama, Strategija predočava izradu efikasnih i efektivnih mjera da bi se široj javnosti osiguralo pružanje nepristrasnih, tačnih i lako dostupnih informacija o tržištu kapitala i o pravima investitora. Lak pristup relevantnim

informacijama će omogućiti pojedincima da donesu odluke vezane za njihovu finansijsku situaciju i da razumiju i ostvare svoja prava.

Odabrane aktivnosti finansijske edukacije su predočene da bi omogućile ciljnim grupama da poboljšaju svoje razumijevanje o funkcionisanju tržišta kapitala, karakteru investicija, ulozi regulatora i drugih institucija tržišta kapitala.

Aktivnost: *Nastavak realizacije Strategije razvoja finansijske edukacije potrošača*

Rok: *Kontinuirano*

7.3 Edukacija učesnika na tržištu kapitala

Novi zahtjevi oblasti regulacije tržišta kapitala zahtjevaju promjene u stilu, metodi i načinu rada, znatno temeljnije poznavanje i praćenje uslova na tržištu kapitala, visokostručne i kompetentne učesnike na tržištu.

Tehnološki napredak je transformisao način rada, a posebno način komunikacije, i doprinio bržoj razmjeni informacija, efikasnijem i transparentnijem radu. U uslovima u kojima su promjene postale pravilo, usavršavanje i osposobljavanje mora biti kontinuirano.

U okviru svoje funkcije Komisija će organizovati edukaciju učesnika na tržištu kapitala.

Imajući u vidu transformaciju investicionih fondova, posebna pažnja će biti usmjerena na edukaciju i licenciranje u oblasti upravljanja otvorenim i zatvorenim investicionim fondovima.

Usavršavanje učesnika na tržištu kapitala omogućiće primjenu načela i praksu dobrog poslovanja prema najboljim evropskim standardima.

Edukacija učesnika na tržištu će se vršiti i putem:

- obuke za licenciranje lica;
- objavljivanja informacija na internet stranicama Komisije;
- izrade publikacija;
- obuka za primjenu novih zakonskih rješenja i sl.

Aktivnost: *Edukacija učesnika na tržištu kapitala*

Rok: *Kontinuirano*

8. Saradnja sa međunarodnim i državnim organima i institucijama

8.1 Međunarodna saradnja

Kao redovni član Međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO) i potpisnik Multilateralnog memorandum o međusobnom razumijevanju. (A lista), Komisija će nastaviti izvršavanje svih preuzetih obaveza.

Nastaviće se saradnja u razmjeni informacija sa zemljama potpisnicama IOSCO-vog Memoranduma o međusobnom razumijevanju i razmijeni informacija i sa zemljama potpisnicama bilateralnih sporazuma, posebno onih koje se tiču kontrole učesnika na tržištu kapitala.

Nastaviće se saradnja sa OECD-om sa ciljem daljeg zadovoljavanja svih kriterijuma i zahtjeva Komiteta eksperata za procjenjivanje mjera za suzbijanje pranja novca i finansiranje terorizma (Moneyval).

Aktivno će se saradivati sa Delegacijom Evropske Unije u Crnoj Gori u cilju što potpunijeg ispunjenja obaveza iz Nacionalnog programa za integraciju Crne Gore u Evropsku Uniju.

Aktivnost: Međunarodna saradnja

Rok: Kontinuirano

8.2 Višegodišnji Akcioni plan za regionalnu ekonomsku oblast zapadnog Balkana (MAP)

Lideri šest ekonomija zapadnog Balkana (WB6) su usvojili Višegodišnji Akcioni Plan za Regionalnu Ekonomsku Oblast zapadnog Balkana (MAP), koji je pripremljen od strane regionalnog savjeta za saradnju (RCC) i vlada WB6, na samitu Berlinskog Procesu 12. jula 2017. godine u Trstu.

U ispunjavanju ciljeva definisanih MAP-om realizovano je ***uspostavljanje WB6 Radne grupe za tržišta kapitala***, zajedno sa aktivnostima na identifikaciji razvojnog jaza i mogućnostima za širu integraciju tržišta kapitala.

Aktivnost: Realizacija ciljeva definisanih Akcionim Planom za Regionalnu Ekonomsku Oblast zapadnog Balkana

8.3 Saradnja sa državnim organima i institucijama u Crnoj Gori

Komisija će u cilju ispunjenja svojih obaveza u predviđenim rokovima Skupštini Crne Gore dostaviti Godišnji izvještaj o stanju na tržištu kapitala sa izvještajem o svom radu i izvještaj ovlašćenog revizora kao i Program rada sa Finansijskim planom.

U procesu donošenja zakona u saradnji sa nadležnim ministarstvom radiće na prijedlozima i pripremi istih i učestvovati u njihovom tumačenju.

- Sa Ministarstvom finansija saradnja će se odvijati na poslovima usklađivanja sadržine i rokova Nacionalnog plana integracije, izradi prijedloga za izmjene i dopune postojećih zakona, koncipiranju strategije i izradi novih zakona, u implementaciji usvojenih zakona i dr.
- Saradnja sa Ministarstvom ekonomije odvijaće se po pitanjima vezanim za sprovođenje Zakona o privrednim društvima i drugih propisa gdje ingerencije Komisije imaju dodirnih tačaka sa nadležnostima ovog ministarstva.
- Nastavak saradnje sa Sektorom za sprečavanje pranja novca biće fokusiran na ispunjavanje obaveza Komisije kao jednog od nadzornih organa za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, na obuci kadrova u vezi sa vršenjem nadzora, upotpunjavanja indikatora za sprečavanje sumnjivih transakcija i bolje implementacije od strane učesnika na tržištu kao i preduzimanju mjera kojima se ostvaruje jedinstvena primjena odredbi ovog zakona od strane učesnika na tržištu kapitala.
- Saradnja sa Savjetom statističkog sistema nastaviće se u cilju ispunjavanja obaveza Komisije, propisanih Zakonom o statistici i statističkom sistemu Crne Gore.
- Komisija će saradivati sa Privrednom komorom Crne Gore, prvenstveno kroz redovno učešće u radu Odbora za poslovanje banaka, osiguravajućih organizacija i drugih finansijskih organizacija.
- Komisija će učestvovati u radu Savjeta za finansijsku stabilnost.

Komisija će saradivati i sa ostalim institucijama sistema u skladu sa svojim zakonskim obavezama.

CRNA GORA
KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA
BROJ: 01/9-959/1-20
PODGORICA, 30.09.2020. GODINE

PRIJEDLOG FINANSIJSKOG PLANA
KOMISIJE ZA TRŽIŠTE KAPITALA
ZA 2021. GODINU

PODGORICA, SEPTEMBAR 2020. GODINE

1. UVOD

Na osnovu člana 32 stav 3 i 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 20/14, 56/14, 70/17, 04/18, 55/18 i 66/19), člana 48 stav 2 Zakona o tržištu kapitala ("Službeni list Crne Gore", br. 01/18) i člana 6 stav 1 tačka 15 alineja 6 Statuta Komisije za tržište kapitala ("Službeni list CG", br. 17/18), Prijedlogom finansijskog plana Komisije za tržište kapitala detaljnije se utvrđuje ostvarenje prihoda i rashoda Komisije.

2. POLAZNE POZICIJE PLANIRANJA

Polazne pozicije finansijskog plana proističu iz prethodno naznačene uloge Komisije i programski zacrtanih aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje regulatorne, nadzorne, razvojne i edukativne uloge Komisije, kao i njene društvene odgovornosti.

Stoga su polazne pozicije ostvarivanja aktivnosti realno odmjerene, tako da je planiranje sredstava za predviđeni nivo aktivnosti objektivno i efikasno.

Polazne pozicije karakteriše:

- kontinuirano unaprjeđivanje organizacije i tehnologije rada Komisije,
- kontinuirano kadrovsko osposobljavanje i usavršavanje,
- usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije,
- edukacija javnosti i učesnika na tržištu kapitala,
- dalje razvijanje informacionog sistema Komisije za ostvarivanje planiranih aktivnosti,
- uspostavljanje i intenziviranje komunikacije sa međunarodnim institucijama, stručnim tijelima i asocijacijama, međunarodnim konsultantima i organizacijama,
- dalji razvoj i komunikacija sa domaćim institucionalnim nosiocima i učesnicima na finansijskom tržištu,
- vođenje i razvoj registara koje vodi Komisija,
- medijsko predstavljanje i komunikacija sa javnošću.

Imajući u vidu navedene polazne pozicije i planirani nivo aktivnosti u 2021. godini, izvršeno je planiranje prihoda i rashoda Komisije.

3. FINANSIJSKI PLAN

Finansijski plan se sastoji od Plana prihoda i Plana rashoda Komisije za 2021. godinu koji obuhvataju sljedeće:

I Plan prihoda

1. Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti
2. Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za simultano osnivanje
3. Naknada za evidentiranje zatvorenog prospekta za zatvorenu ponudu emisije hartija od vrijednosti
4. Naknada za evidentiranje emisija kada se hartije od vrijednosti emituju unaprijed poznatim sticaocima
5. Naknada za smanjenje kapitala
6. Naknada za preuzimanje akcionarskih društava
7. Naknada za objavljivanje finansijskih izvještaja emitenata
8. Naknada za kontrole godišnjih izvještaja o radu
9. Nadzor i kontrola poslovanja investicionih fondova
10. Nadzor učesnika i poslovanja na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u
11. Nadzor investicionih društava
12. Naknade za dozvole za rad
13. Ostali prihodi

II Plan rashoda

1. Bruto zarade zaposlenih
2. Zimmica i ostale naknade
3. Službena putovanja i članarine
4. Rashodi za materijal i usluge
5. Troškovi održavanja osnovnih sredstava
6. Istraživanje i razvoj regulacije i tržišta kapitala
7. Ostali poslovni rashodi
8. Amortizacija
9. Investicije
10. Rezerve

I Planirani prihodi u 2021. godini

Planiranje prihoda je izvršeno na osnovu propisanih naknada iz kojih Komisija ostvaruje svoje prihode, predviđanja kretanja tržišta i broja privrednih subjekata za koje se očekuje da će se obratiti Komisiji radi dobijanja odobrenja za emisiju akcija, registraciju ili ostvarivanje drugih zahtjeva i ispunjavanje zakonskih obaveza.

Na ovim osnovama pripremljen je pregled planiranih prihoda za 2021. godinu:

R.br.	Naziv naknade	Iznos naknade
1.	Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti	65.000 €
2.	Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za simultano osnivanje	40.000 €
3.	Naknada za evidentiranje zatvorenog prospekta za zatvorenu ponudu emisije hartija od vrijednosti	65.000 €
4.	Naknada za evidentiranje emisija kada se hartije od vrijednosti emituju unaprijed poznatim sticaocima	95.000 €
5.	Naknade za smanjenje kapitala	65.000 €
6.	Naknade za preuzimanje AD	65.000 €
7.	Naknade za objavljivanje finansijskih izvještaja emitenata	60.000 €
8.	Naknade za kontrole godišnjih izvještaja o radu	113.000 €
	<i>Centralno klirinško depozitarno društvo</i>	19.000 €
	<i>Organizator tržišta</i>	8.000 €
	<i>Investiciona društva</i>	14.000 €
	<i>DZU za investicione fondove</i>	19.200 €
	<i>Otvoreni investicioni fondovi</i>	14.400 €
	<i>Zatvoreni investicioni fondovi</i>	14.400 €
	<i>Ovlašćene kreditne institucije</i>	18.000 €
	<i>Depozitari</i>	6.000 €
9.	Nadzor i kontrola poslovanja investicionih fondova	40.000 €
10.	Nadzor učesnika i poslovanja na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u	25.000 €
11.	Nadzor investicionih društava	45.000 €
12.	Naknade za dozvole za rad	50.000 €
13.	Ostali prihodi	45.000 €
	UKUPNO	773.000 €

II Planirani rashodi u 2021. godini

Programirani nivo aktivnosti Komisije u 2021. godini je planiran da se ostvari sa dvadeset osam zaposlenih koji su raspoređeni po sljedećim sektorima Komisije:

- Kabinet predsjednika,
- Sektor korporativnih aktivnosti,
- Sektor nadzora tržišta i korporativnog upravljanja,
- Sektor kolektivnih investicionih šema i digitalne imovine,
- Sektor razvoja i saradnje,
- Sekretarijat Komisije.

Radi projekcije troškova po osnovu angažovanja radne snage predviđene su zarade i naknade za članove i zaposlene u Komisiji, u skladu sa Odlukom o zaradama, naknadama i drugim primanjima u Komisiji za tržište kapitala, a koja je usklađena sa Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

Troškovi za službena putovanja su planirana u skladu sa potrebama i planiranim prihodima.

Planiranje nematerijalnih ulaganja i ulaganja u osnovna sredstva je izvršeno vodeći računa o elementarnim potrebama tehničko – tehnološkog i informatičkog osposobljavanja, potrebnog za ostvarivanje programskih zadataka i uzimajući u obzir moguće troškove nabavke (sadašnja tržišna cijena robe ili usluga, ili procijenjena vrijednost javne nabavke).

Dio sredstava za 2021. godinu je planiran za istraživanje i razvoj regulacije i tržišta kapitala, posebno u domenu novih finansijskih instrumenata.

U dijelu ostalih poslovnih rashoda Komisija je vodeći računa o racionalizaciji, potrebama poslovanja i planiranim prihodima, izvršila planiranje rashoda u ovom dijelu.

Troškovi amortizacije su predviđeni kao i prethodnih godina, u iznosu koji je približan trošku amortizacije za 2020. godinu.

Dio troškova, za finansiranje nematerijalnih ulaganja, kontribucija u projektima Evropske unije, predviđen je da se finansira iz rezervi.

Svi troškovi planirani su uz poštovanje preporuka koje se tiču mjera štednje i racionalizacije troškova poslovanja.

Plan rashoda

1.	Bruto zarade zaposlenih		392.064 €
		neto zarada zaposlenih	245.208 €
2.	Zimnica i ostale naknade		21.403 €
		bruto zimnica	19.403 €
		bruto ostale naknade	2.000 €
3.	Službena putovanja i članarine		33.204 €
		službena putovanja	3.000 €
		članarina IOSCO	17.544 €
		savjet za finansijsku stabilnost	12.660 €
4.	Rashodi za materijal i usluge		56.000 €
		kancelarijski materijal	7.000 €
		troškovi štampe	2.500 €
		troškovi kopiranja	2.500 €
		održavanje osnovnih sredstava	15.000 €
		neproizvodne usluge	10.000 €
		poštanske usluge, telefoni i internet	19.000 €
5.	Troškovi održavanja osnovnih sredstava		25.525 €
		osiguranje i registracija vozila	5.000 €
		gorivo i mazivo	11.000 €
		otplata kredita za kupovinu poslovnog prostora	9.525 €
6.	Razvojni projekti		25.000 €
		blockchain	
		sandbox pristup - avantas	
		tržište kapitala	
		regulacija	
		digitalne tehnologije	
		novi finansijski instrumenti	
		prepoznatljivost regulatora	
7.	Ostali poslovni rashodi		126.000 €
		stručno usavršavanje zaposlenih	5.000 €
		edukacija učesnika na tržištu kapitala	5.000 €
		premije osiguranja (imovine i zaposlenih)	3.000 €
		porez na imovinu	5.000 €
		etažna svojina	5.200 €
		usluge prevođenja	3.000 €
		projekat - Savjet za finansijsku stabilnost	50.000 €
		organizacija konferencija - kotizacije	3.000 €
		stručna i ostala literatura	3.000 €
		dopunski poslovi	2.500 €
		društvena odgovornost	5.000 €
		revizija	2.000 €
		električna energija	16.000 €
		antivirusni sistem	800 €
		reprezentacije prilikom edukacija u Komisiji	2.000 €
		ostale reprezentacije	2.000 €
		komunalne usluge	2.000 €
		održavanje termosistema	3.500 €
		troškovi marketinga	3.000 €
		ostalo	5.000 €
8.	Amortizacija		30.000 €
9.	Investicije		16.000 €
		nabavka desktop računara	3.000 €
		nabavka notebook računara	3.000 €
		održavanje informacionog sistema	5.000 €
		razvoj informacionog sistema	5.000 €
10.	Ukupni rashodi poslovanja		725.196 €
11.	Rezerve		35.000 €
		rezerve za kontribucije u projektima	10.000 €
		ostale rezerve	25.000 €
12.	Ukupni rashodi sa rezervom		760.196 €

U 2021. godini planira se ostvarivanje viška prihoda nad rashodima u iznosu od 12.804,00 €, koje će Komisija iskoristiti za potrebe unaprjeđenja poslovanja.